
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Müzik Eğitimi İle İlgili Temel Kavram ve Kültürel Bilgi Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma

Ayhan HELVACI

*Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
ayhanhelvaci@gmail.com*

ÖZET

İlköğretim çocukları, doğası gereği oyun çağındadır. Bu nedenle müzik eğitimi dersleri onların bu döneme özgü yaratıcılıklarını, üretkenliklerini, içinde yaşadığı çevre ve ortamı tanıma, bir değer olma bilincine varma ve katılımcı olmalarına olanak sağlayan son derece önemli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, ilköğretim I. kademe öğrencilerinin müzik dersi ile ilgili temel kavram ve kültürel bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Bursa ili merkezindeki bir ilçede bulunan sosyoekonomik düzeyi üst-orta düzeyde olan bir ilköğretim okulu öğrencileri, örneklemini ise ilköğretim birinci kademe 4. sınıfta okuyan, müzik derslerine branş öğretmenlerinin girdiği ve uygulamanın yapıldığı gün okula gelen 120 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin 2006 Müzik dersi öğretim programında yer alan müzik dersi ile ilgili temel kavramları, bilgileri ve kültürel kazanımları edinmiş oldukları fakat dersin uygulama boyutunun ders saatinin haftada bir saat olmasından dolayı neredeyse hiç yapılamadığı, oyun çağındaki çocuklar için müzik dersinin teorik bir derse dönüştüğü sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar, Kültürel Bilgi.

A Research Related To Primary School Students' Main Concepts about Music Education and Their Level of Cultural Knowledge

ABSTRACT

Children in primary school are naturally at the stage of playing games. Therefore, music education lessons are considered to be a very important area as it provides the opportunity for children at this stage to be creative and productive. It allows them to identify the environment they live in, to be aware of being worthwhile and to participate. This study is a descriptive research directed towards specifying primary school students' main concepts about music education and their level of cultural knowledge. The system of the research is formed by students from a primary school in a district of Bursa and which has a high-middle socio-economic level, and the example of it is formed by 120 primary school students in grade 4 who attended school on the day when music teachers came for the lessons and put the study into practice. According to the findings, it is concluded that students have acquired the main concepts, knowledge and cultural gaining about music education taking place in the 2006 music education teaching program. However, it is further concluded that the application of the lesson was hardly carried out due to having only one hour of the lesson in a week, and that music lessons have turned into theoretical lessons for children who are at the stage of playing games.

Key Words: Primary Education, Music Lesson, Main Concepts, Cultural Knowledge.

GİRİŞ

Tüm gelişmiş ülkeler müziğin eğitsel rolüne inanmışlar, ona bir eğitim aracı olarak büyük önem vermişlerdir. Ülkemizden çok daha önce müzik derslerini diğer dersler arasına almışlar ve ilköğretimden başlayarak ders programlarında da yer vermişlerdir. Ancak ülkemizde 19. yüzyılın ikinci yarısında ders olarak okutulmaya başlanan müzik, Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk'ün sanata ve sanat eğitimine verdiği önemin bir sonucu olarak programlardaki gerçek yerini almıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, Kurtuluş savaşı ile birlikte artan milli bilinç ilk olarak eğitim programlarına adapte edilmiş, hem çağdaş hem de milli bir eğitim sistemi geliştirilmek istenmiştir. Yeni Türkiye Cumhuriyetinin kurulması her alanda olduğu gibi eğitim sisteminin de gelişmesine uygun ortamı hazırlamıştır.

Ülkelerin eğitim sistemlerinin temelini eğitim programları oluşturur. Eğitim programı, belli bir öğrenim çağında, ya da belli bir alanda yetiştirilecek öğrencilerin, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına erişebilmeleri için gerçekleştirilen planlı eğitsel etkinliklerin tümüne denir. (Başaran. 2006). Çünkü nasıl bir insan yetiştirileceği sorusunun yanıtı eğitim programlarında ifadesini bulur. Eğitim programları, her ülkenin milli politikası yönünde eğitim yaşantılarını planlayıp sistemli bir hale getirir. Eğitim sisteminde yapılan değişiklikler, programlarda yer aldığı ölçüde anlam kazanır. Çünkü program eğitimciye neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini, yöneticiye hangi fiziki tesislere ve materyallere ihtiyaç olacağını, denetleyiciye neyi, nasıl değerlendireceğini, öğrenene ise ne öğreneceğini ve kendisinden ne beklediğini bildirir (Fer, 2005).

Atatürk'e göre; "Türkiye Cumhuriyetinin okulda vereceği eğitim ulusal eğitimidir. Ulusal eğitimde başarıya ulaşabilmek için izlenecek yol ve uygulanacak program;

- a) Ulusumuzun-ülkemizin bugünkü durumuna,
- b) Toplumsal-bireysel yaşamımızın gereksinimlerine,
- c) Çağın gereklerine uygun olmalı,

Böylece değişme, gelişme, çağdaşlaşma doğrultusundaki ulusal-toplumsal ve bireysel istek ve beklentileri karşılamalıdır". Bu yaklaşımdan anlaşıldığı gibi Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk "kültür"ü Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli olarak belirlemektedir. "Güzel sanatları sevmeyi ve "ondan yükselmeyi"yi de Türk ulusunun tarihi bir niteliği olarak görmektedir (Uçan, 1994).

Atatürk'ün özellikle üzerinde durduğu ve eğitim programlarında yer verilen sanat eğitimi; yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, iraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir (pegem.net, 2012). Sanat eğitiminin boyutlarından biri de müzik eğitimidir. Genel müzik eğitimi kapsamında somut olarak müziğin görüntüsü, okulda haftalık ders programındaki müzik dersidir. Bu ders belli bir eğitim basamağı için, belli bir düzeyde ve program içinde yer alan, sınırları çizilmiş bir müziksel etkinlik zamanıdır. Diğer derslerde olduğu gibi öğrencilerin müzik dersinde de, belirlenen amaçlar, bu amaçlara ulaşmada kazandırılacak hedef davranışlar ve bu davranışların yer etmesini sağlayacak eğitim etkinlikleri içinde eğitilirler. Bu eğitim değişik düzeylerde, değişik yaş gruplarına yönelik olarak önceden belirlenmiş ortamlarda ve öğretmenler tarafından gerçekleştirilir (Bozkaya.2001).

Müzik eğitimi özellikle ilköğretimin I. kademesinde diğer alanlara göre, kendine özgü uygulamaları, yaratıcı ve zengin iç dinamiği bu dersi daha özgün ve farklı kılmaktadır. Çünkü oynayarak, deneyerek, yaşayarak, şarkı söyleyerek ve ritim tutarak öğrenmelerine olanak veren ve onları etkin kılan, yaratıcı, eleştirel, özgün düşüncenin uzantısı olan ürünlerin oluşumuna ortam sağlayan başka bir eğitim programı yoktur. Ayrıca, ilköğretim çocukları, doğası gereği oyun çağındadır. Bu nedenle müzik dersleri onların bu döneme özgü yaratıcılıklarını, üretkenliklerini, içinde yaşadığı çevre ve ortamı tanıma, bir değer olma bilincine varma ve katılımcı olmalarına olanak sağlayan, son derece önemli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetken'e (1952) göre müzik dersinin amacı; çocukları iyi ve zevkle şarkı söylemeye, nota okumaya alıştırmak, onlara iyi bir zevk vermektir. Zoltan Kodaly (Macar besteci-eğitimci) ise, geliştirmiş olduğu çağdaş müzik eğitimi yönteminde, müzik yolu ile yaşamın yaratıcı bir zenginliğe kavuştuğuna inanmış ve müziğin herkese yönelik bir amaç çizgisinde; şarkı söylemekten zevk alma, müzik konusunda bilgili olma, günlük yaşantıda müzikten yararlanma doğrultusunda, öğretilmesini istemiştir (Bayraşa, 1993).

İlköğretimde öğrencilerin müzik yetenekleri, algılamaları, ilgileri aynı yaş ve sınıf düzeylerinde olmalarına rağmen birbirlerinden oldukça farklı özellikler gösterebilmektedir. Çağdaş eğitim anlayışı; öğretmeni daha aktif hale gelmeye zorlamış, öğrenmeyi üst düzeyde gerçekleştirecek uygun öğretim yöntemini seçme ve uygulama zorunluluğu ve sorumluluğu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bundan dolayı 2006 yılında hazırlanan ilköğretim müzik dersi öğretim programının vizyonu öğrencilerin müziği etkinlikler aracılığıyla yaşayarak hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmek ve müzik yoluyla;

Kendisiyle ve çevresiyle barışık, ulusal ve uluslararası kültürleri tanıyan, vatan ve millet sevgisine sahip, çevresindeki olaylara, gelişim ve değişimlere duyarlı, güzel sanatların her türüne açık, mutlu, kişilikli ve özgüveni olan bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır (MEB,2006).

2006 Müzik Dersi Öğretim Programında öğrenme alanları, “Dinleme – Söyleme – Çalma”, “Müziksel Algılama ve Bilgilenme”, “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü” adı altında dört temel öğrenme alanından oluşmaktadır.

İlköğretim I. kademedeki okutulan müzik derslerini genellikle sınıf öğretmenleri yürütmektedir. Yönetmelik gereği; koşullar uygun olduğunda 4. sınıflara alan öğretmenleri girmektedir. Hem sınıf öğretmeni, hem de müzik öğretmeni tarafından derslerin işlenişi, çoğu kez yıllık ve ünite

planlarında belirlenen uygulamalarla sınırlı kalmaktadır. Ancak 2006 Müzik Dersi Öğretim Programına göre; programda verilen etkinlikler sadece örnek niteliğinde olup; öğretmen bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya değişiklikler yapabilir. Etkinliklerin, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin etkin bir rol almasını sağlayacak biçimde düzenlenmesine; çevresel özellikler ile öğrencilerin ilgi, ihtiyaçları ve var olan bilgileri de göz önünde bulundurularak öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun planlanmasına dikkat edilmelidir (MEB,2006). Bu yaklaşımın, öğretmenlerin öğretmenlik yeteneklerini daha ön plana çıkarabilmesine, öğrencilerin de daha etkin derse katılabilesine olanak sağladığı görülmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, ilköğretim I. kademe öğrencilerinin müzik dersi ile ilgili temel kavram ve kültürel bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Bursa ili merkezindeki bir ilçede bulunan sosyoekonomik düzeyi üst-orta düzeyde olan bir ilköğretim okulu öğrencileri, örneklemini ise 2011-2012 eğitim-öğretim bahar yarıyılında ilköğretim birinci kademe 4. sınıfta okuyan, müzik derslerine alan öğretmenlerinin girdiği ve uygulamanın yapıldığı gün okula gelen 120 öğrenci oluşturmaktadır. Okulun sosyoekonomik düzeyi Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiye dayanılarak verilmiştir.

Araç: Araştırmada kullanılan bilgi toplama formu araştırmacı tarafından ve ilköğretim I. kademe 4. sınıf öğrencilerinin müzik dersi ile ilgili temel kavram ve kültürel bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiş ve kalem-kâğıt yoluyla öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama bir ders saati sürmüş ve araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılmıştır. Yüzde hesaplarında virgülden sonra tek hane hesaplanarak rakamlar yaklaşık değer alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular betimsel çerçevede ve istatistiksel yöntemlerden de yararlanılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, bilgi toplama formlarından elde edilen örneklem grubundaki öğrencilerin temel kavram ve kültürel bilgi düzeylerine ilişkin veriler işlenerek tablolaştırılmış ve 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan ilgili alan kazanımları ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Ayrıca

öğrencilerin müzik dersinin uygulama boyutu hakkındaki görüşleri ve müzik dersi içeriği hakkındaki beklentileri de ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Aşağıda örneklem grubunun müzik dersine yönelik temel bilgi ve kavramları edinme düzeylerine ilişkin bulgular yer almaktadır:

Tablo 1: “Dizek nedir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Müzikte nüans işaretidir	12	10
Paralel yürüyüş düzenidir	8	7
Müzikte sus işaretidir	4	3
Üzerine notaların yazıldığı beş paralel çizgi	96	80
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 1’de, “Dizek nedir?” sorusuna öğrencilerin %80’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 2: “Müzikte Seslerin Yüksekliklerini (İncelik ve Kalınlıklarını) ve Sürelerini Gösteren İşarete Ne Ad Verilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Müzikte nüans işareti	2	2
Ölçü sayısı	16	13
Müzikte sus işareti	6	5
Nota	90	75
Yanıt Yok	6	5
TOPLAM	120	100

Tablo 2’de; “Müzikte seslerin yüksekliklerini (incelik ve kalınlıklarını) ve sürelerini gösteren işarete ne ad verilir?” sorusuna öğrencilerin %75’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel

algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 3: “Dizeğin sol baş tarafına konulan ve adını başladığı ikinci çizgiden alan işarete ne ad verilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Ölçü çizgisi	6	5
Ölçü sayısı	12	10
Sol Anahtar	84	70
Nota	12	10
Yanıt Yok	6	5
YOPLAM	120	100

Tablo 3’de; “Dizeğin sol baş tarafına konulan ve adını başladığı ikinci çizgiden alan işarete ne ad verilir?” sorusuna öğrencilerin %70’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 4: “Sol notası dizek üzerinde nereye yazılır?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Dizeğin alttan ikinci çizgisi üzerine	90	75
Dizeğin alttan üçüncü çizgisi üzerine	16	13
Dizeğin alttan birinci çizgisi üzerine	8	7
Dizeğin alttan dördüncü çizgisi üzerine	6	5
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 4’de; “Sol notası dizek üzerinde nereye yazılır?” sorusuna öğrencilerin %75’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 5: “Aşağıdakilerden hangisi müzikte ölçünün tanımı olabilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Ölçü sayısının bulunduğu bölümdür	8	7
Dizeği dikine kesen çizgilerdir	16	13
Şarkılardaki eşit uzunluktaki bölmelerden her biridir	90	75
Şarkılardaki notaların her biridir	6	5
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 5’de; “Aşağıdakilerden hangisi müzikte ölçünün tanımı olabilir?” sorusuna öğrencilerin %75’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 6: “Müzik eserinin bittiğini belirten, biri ince ve biri kalın iki dikey çizgiye ne ad verilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Ölçü çizgisi	6	5
Bitiş çizgisi	108	90
Ölçü sayısı	-	0
Tekrar işareti	6	5
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 6’da; “Müzik eserinin bittiğini belirten, biri ince ve biri kalın iki dikey çizgiye ne ad verilir?” sorusuna öğrencilerin %90’ı doğru cevap vermiştir. Bu durum; konuya ilişkin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müziksel algı ve bilgilenme öğrenme alanında yer alan “öğrenci temel müzik yazı ve öğelerini kullanır (bilir)” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Aşağıda örneklem grubunun müzik dersine yönelik kültürel bilgileri edinme düzeylerine ilişkin bulgular yer almaktadır:

Tablo 7: “Horon, aşağıdaki bölgelerden hangisine ait bir halk oyunudur?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Akdeniz Bölgesi	6	5
Karadeniz Bölgesi	108	90
İç Anadolu Bölgesi	6	5
Ege Bölgesi	-	0
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 7’de; “Horon, aşağıdaki bölgelerden hangisine ait bir halk oyunudur?” sorusuna öğrencilerin %90’ı doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “Çevresindeki halk oyunlarını müzikleri ile tanıır.” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 8: “Aşağıdakilerden hangisi bir ritim çalgısıdır?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Zurna	6	5
Piyano	12	10
Davul	90	75
Bağlama	12	10
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 8’de; “Hangisi ritim çalgısıdır?” sorusuna öğrencilerin %75’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “bildiği çalgıları türlerine göre sınıflandırır” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 9: “Aşağıdakilerden hangisi üflemeli bir çalgıdır?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Bağlama	6	5
Zurna	94	78
Viyolonsel	20	17
Gitar	-	0
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 9’da; “Aşağıdakilerden hangisi üflemeli bir çalgıdır?” sorusuna öğrencilerin %78’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “bildiği çalgıları türlerine göre sınıflandırır” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 10: “Aşağıdakilerden hangisi yaylı bir çalgıdır?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Piyano	-	0
Arp	11	10
Keman	109	90
Gitar	-	0
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 10’da; “Aşağıdakilerden hangisi yaylı bir çalgıdır?” sorusuna öğrencilerin %90’ı doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “bildiği çalgıları türlerine göre sınıflandırır” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 11: “Müzik yapmak amacıyla birçok çalgının bir araya gelmesi ile oluşan topluluğa ne ad verilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Koro	12	10
Orkestra	108	90
Müzik aleti	-	0
Çalgı	-	0
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 11’de; “Müzik yapmak amacıyla birçok çalgının bir araya gelmesi ile oluşan topluluğa ne ad verilir?” sorusuna öğrencilerin %90’ı doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik bilgi ve kültürünü geliştirir” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 12: Aşağıdaki şarkılardan hangisi Atatürk haftası ile ilgilidir? “Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Cumhuriyet	16	13
On Kasımlarda	92	77
23 Nisan	4	3
Hoş geldin yeni yıl	8	7
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 12’de, “Aşağıdaki şarkılardan hangisi Atatürk haftası ile ilgilidir?” sorusuna öğrencilerin %77’si doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “Atatürk’ü anlatan şarkı ve marşları bilir” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 13: “Müzik yapmak amacıyla yalnızca insan seslerinden oluşturulan topluluğa ne ad verilir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Koro	108	90
Orkestra	12	10
Müzik aleti	-	0
Çalgı	-	0
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 13’de; “Müzik yapmak amacıyla yalnızca insan seslerinden oluşturulan topluluğa ne ad verilir?” sorusuna öğrencilerin %90’ı doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik bilgi ve kültürünü geliştirir” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 14: “..... kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” Atatürk’ün bu özdeyişinde boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Sporsuz	4	3
Müziksiz	20	17
Resimsiz	-	0
Sanatsız	96	80
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 14’de, “..... kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” Atatürk’ün bu özdeyişinde boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?” sorusuna öğrencilerin %80’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “Atatürk’ün sanata ve Türk müziğine ilişkin görüşlerini anlar” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 15: “Aşağıdakilerden hangisi, hepimizin birlikte söyleyebildiği ulusal marşlarımızdan biridir?” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Okulumuz	4	3
Annem	14	12
Onuncu Yıl Marşı	96	80
Saray Yolu	6	5
Yanıt Yok	-	0
TOPLAM	120	100

Tablo 15’de; “Hangisi, hepimizin birlikte söyleyebildiği ulusal marşlarımızdan biridir?” sorusuna öğrencilerin %80’i doğru cevap vermiştir. Bu durum; 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında dördüncü sınıf kazanımlarında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan “Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik beğeni ve kültürünü geliştirir” kazanımını edinmiş olduklarını göstermektedir.

Tablo 16: “Müzik derslerinde hangi etkinliklerin daha çok yapılmasını istersiniz” Sorusuna Verilen Cevapların Yüzde ve Frekansları

Seçenekler	f	%
Şarkı söylemek	24	20
Müzikli oyun oynamak	72	60
Müzik dinlemek	12	10
Flüt dışında bir çalgı öğrenmek	12	10
TOPLAM	120	100

Tablo 16’da; Öğrencilerin müzik derslerindeki ders içi etkinlik beklentilerini belirlemeye yönelik olarak, “Müzik derslerinde hangi etkinliklerin daha çok yapılmasını istersiniz? Sorusuna %60’ı daha çok müzikli oyun oynamak olarak yanıtlamıştır. Bu durumun, çocukların henüz oyun çağında olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bulgu; ilköğretim I. kademedeki müzik ders programlarının yaş ve dönem özelliklerine göre düzenlenmesinin daha faydalı olacağını göstermesi bakımından önemli bulunmuştur.

Müzik derslerinde öğrendiğiniz konulara ilişkin tek tek uygulama yapabiliyor musunuz? Cevabınız hayır ise açıklamasını yazınız. Açık uçlu

sorusuna, %90'ı (108 öğrenci) hayır, yeterli zaman olmadığı için uygulama birkaç kişi dışında yapamıyoruz açıklamasında bulunmuşlardır.

Müzik derslerinde öğretmeniniz öğretilen konu dışında farklı bir etkinlik yaptırıyor mu? Açık uçlu sorusuna ise, %95'i (113 öğrenci) "hayır" yanıtı vermiştir. Açık uçlu sorulardan elde edilen bu bulguların, müzik ders saatinin az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durum, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin etkin bir rol almasını ve 2006 Müzik Dersi Öğretim Programı ders öğretmenine öğretme sürecinde özgürlükler tanınmasına rağmen öğretmenin de ders içi etkinlikler düzenlemesini engellediğini göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İlköğretim I. Kademe öğrencilerinin müzik dersi ile ilgili temel kavram ve kültürel bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu araştırma sonucunda;

1. Tablo 1 ile 7 arasında, örneklem grubunda yer alan öğrencilerin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan müzik dersine yönelik temel bilgi ve kavramları edinme düzeyleri incelenmiştir. Ders içeriklerine ilişkin sorulardan elde edilen bulgularda; öğrencilerin Dizek tanımını, Nota'nın tanımını, Sol anahtarını, Sol notasının dizek üzerindeki yerini, ölçünün tanımını ve bitiş çizgisini büyük oranda doğru olarak cevapladıkları görülmüştür. Bu sonuçlar, öğrencilerin müzik dersinin gerektirdiği İlköğretim I. Kademedeki temel bilgi ve kavramları büyük ölçüde edinmiş olduklarını göstermektedir.
2. Tablo 7 ile 15 arasında, Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin 2006 Müzik Dersi Öğretim Programında yer alan müzik dersi ile ilgili kültürel bilgileri edinme düzeyleri incelenmiştir. Ders içeriklerine ilişkin sorulardan elde edilen bulgularda; öğrencilerin İlköğretim I. Kademe Müzik Dersi Öğretim Programında müzik kültürü öğrenme alanında yer alan;

Çevresindeki halk oyunlarını müzikleri ile tanır,

Bildiği çalgıları türlerine göre sınıflandırır,

Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik bilgi ve kültürünü geliştirir,

Atatürk'ü anlatan şarkı ve marşları bilir,

Atatürk'ün sanata ve Türk müziğine ilişkin görüşlerini anlar, kazanımlarını büyük ölçüde edinmiş oldukları saptanmıştır.

Bu sonuçların elde edilmesinde okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyinin (üst-orta) etkili olabileceği, araştırmamanın sosyoekonomik düzeyi farklı olan bölgelerdeki okullarda yapılmasıyla değişik sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

1. Tablo 15'de örneklem grubundaki öğrencilerin müzik derslerindeki ders içi etkinlik beklentileri olarak çoğunlukla daha çok müzikli oyunlar oynamayı ve şarkı söylemeyi istediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç; ilköğretim I. Kademe öğrencilerinin yaş ve dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Ders programlarının bu dönem özelliklerine bağlı olarak düzenlenmesinin öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin etkin bir rol almasına katkı sağlayacağını göstermesi bakımından önemli bulunmuştur.
2. Örneklem grubuna yöneltilmiş olan açık uçlu sorularda; öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu yeterli zaman olmadığı için öğrenilen konuların uygulamasının bir kaç kişi dışında yapılamadığını, diğer bir soruda; öğrencilerin yine çok büyük bir çoğunluğu müzik öğretmenlerinin öğretilen konu dışında farklı bir etkinlik yaptırmadığını belirtmişlerdir. Ulaşılan bu sonuçlar, teorik ve uygulamalı bir ders olan müzik dersinin uygulama boyutunun neredeyse hiç yapılamadığını, oyun çağındaki çocuklar için müzik dersinin teorik bir derse dönüştüğünü göstermesi bakımından düşündürücü bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

2006 Müzik Dersi Öğretim Programında, müzik eğitimi kuramsal ve uygulamalı etkinlikler olarak düşünülmüş olmasına rağmen, öğretmenlerin müzik derslerini büyük ölçüde kuramsal ağırlıklı, tekdüze yöntem ve teknikleri kullanarak yürüttükleri görülmektedir. Oysa ilköğretim I. Kademe Okul Müzik Eğitimi kuram ve uygulama birlikte yürütülmesi gereken bir süreçtir ve birbirinden bağımsız bir müzik eğitimi modeli olarak düşünülmemelidir.

Her çocuğun yaratıcı bir yetiye sahip olduğu düşünülerek programların çocuk merkezli olarak sürekli geliştirilmesine olanak sağlanmalıdır.

Ders içerikleriyle ilgili uygulamaların etkinlik sürecinde öğrencilere verilmemesi veya verilememesi çağdaş okul müzik eğitiminin gereklerine

ters düşen bir yaklaşımdır. Bu nedenle, müzik ders saatleri tekrar düzenlenmeli ve haftada en az iki saat olmalıdır.

Çocukların müzik dersine yönelik uygulama eksiklikleri, okul idaresi ve ders öğretmenlerinin işbirliği ile düzenlenerek enstrüman kursları, ritim çalışmaları, koro çalışmaları, konser gezileri gibi ders dışı etkinlikler ile giderilmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Başaran G.E., 2006. *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Siyasal Basım Yayın Dağıtım. s.331, Ankara.
- Bayraşa, M., 1993. *Çağdaş Müzik Eğitimi*, Yüksek Lisans Ders Notları, s.8, İzmir.
- Bozkaya, İ., 2001. *Okul Ortamında Müzik*. F.Özsan Matbaacılık. s.40, Bursa.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U., 2007. *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*, www.pegem.net/dosyalar/dokuman adresinden 10.07.2012 tarihinde edinilmiştir.
- Uçan, A., 1994. *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.98, Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2006 *İlköğretim Müzik Dersi Programı*.
- Yönetken, H.B., 1952. *Müzik Öğretimi ve Öğretim Metotları*, Milli Eğitim Basımevi. s.7, İstanbul.
- Fer S., 2005. *1923 Yılından Günümüze Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları Üzerine Bir İnceleme*.
- Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu. Marmara Ün. Atatürk Eğitim Fak. ve Başbakanlık Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, s.3, İstanbul.

Başvuru: 16.8.2012

Yayına Kabul: 6.10.2012